

مجموعه مقالات «مباحثی از مالکیت فکری»

مجموعه مقالات «مباحثی از مالکیت فکری» به کوشش حسینعلی بای، محقق گروه فقه و حقوق پژوهشکده نظام های اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی منتشر شد.

مجموعه مقالات «مباحثی از مالکیت فکری» به کوشش حسینعلی بای، محقق گروه فقه و حقوق پژوهشکده نظام های اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی منتشر شد.

مجموعه مقالات «مباحثی از مالکیت فکری» به کوشش حسینعلی بای، محقق ارزشمند گروه فقه و حقوق پژوهشکده نظام های اسلامی پژوهشگاه منتشر شد.

مجموعه حاضر نتیجه تلاش علمی محققان دکتر محمود حکمت‌نیا، دکتر محمد حبیبی مجنده، دکتر محمود صادقی، دکتر عبدالحسین شیروی، حمیدرضا اصلانی، محسن صادقی، موحدی ساوجی، محمدعلی میرزایی، یوسف خلج، علی طهماسبی و مریم شیخی در گروه فقه و حقوق پژوهشکده نظام‌های اسلامی است، به موضوعات مختلفی در حوزه مالکیت فکری می‌پردازد و با کوشش حسینعلی بای گردآوری و تنظیم شده است.

امروزه پیشرفت صنعت چاپ و تکثیر، منافع مادی پدیدآورندگان را با خطر جدی مواجه ساخته است؛ لذا حمایت از آنها در سایه طراحی نظام مالکیت فکری، امری ضروری و غیرقابل تردید است که نوعی همگرایی بین‌المللی نیز نسبت به آن بوجود آمده است. در عین حال، با توجه به اینکه دستیابی به قواعد و مقررات مالکیت فکری و روابط بین آنها در هر نظام حقوقی تحت تأثیر مبانی نظری مالکیت فکری در آن نظام است، لذا برخی تفاوت‌ها بین نظام‌های حقوقی مالکیت فکری به چشم می‌خورد.

در این مجموعه، موضوعات مختلفی از بحث مالکیت فکری شامل جایگاه مبانی نظری در فهم و ترسیم نظام مالکیت فکری، حقوق اخلاقی مالکیت فکری و مبانی اعتبار آن، تنوع نظریه‌های مالکیت فکری، حقوق مرتبط با حق مؤلف، مدیریت جمعی حق مؤلف و حقوق مرتبط، حمایت از حق اختراع در حقوق ایران و چالش‌های حقوقی، الحاق به موافقت‌نامه تریپس، حمایت از مالکیت ادبی و هنری و حقوق مرتبط در محیط مجازی، حمایت از حقوق پدیدآورنده پایگاه داده، نام‌های دامنه از منظر حقوق مالکیت فکری، حمایت از نشان‌های تجاری در شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و راهکارهای کیفی مقابله با نقض حقوق مالکیت صنعتی با لحاظ حقوق تطبیقی مورد بررسی قرار گرفته است.

در قسمتی از مقدمه نویسنده می‌خوانیم :

پیشرفت‌های چشمگیر قرون اخیر حاصل سرمایه‌گذاری‌های مادی و فکری فراوانی است که به آسانی به دست نیامده است. لیکن این دستاورد فکری، دست‌کم در برخی حوزه‌ها تنها به مدد وجود نظام حمایتی، تضمین‌کننده منافع پدیدآورنده و سرمایه‌گذاران شده است. بدون چنین نظام حمایتی، نتیجه سرمایه‌گذاری‌های فکری و مادی دیگران به آسانی، تقلیدپذیر و قابل تکثیر و توزیع است.

نتیجه این وضعیت آن است که دسترنج متفکران، تولیدکنندگان و خالقان آثار و... به کام تکثیر و تقلیدکنندگان باشد و همین امر به نوبه خود موجب می‌شود، انگیزه‌ها جهت تولید کمتر و کمتر گردد و در این آشفته‌بازار، از سیر صعودی اختراعات و ابتکارات کاسته شود؛ از این رو باید راهی جست تا خالق هر اثر، اندیشه، ابتکار و تولیدی، ضمن بهره‌برداری از منافع مادی و معنوی اثر خود، بتواند دستاوردهای خویش را در اختیار دیگران قرار دهد. عدم حمایت حقوقی و بلکه کیفی از پدیدآورندگان آثار، مخترعان و... می‌تواند با پیامدهای منفی فراوان خود، ابعاد علمی، اقتصادی، تجاری و فرهنگی، جریان شتاب‌آور پیشرفت را در عصر فناوری اطلاعات، مختل سازد.

بنابراین ضرورت بود که حقوق مالکیت فکری، که رسالت پاسداشت از مالکیت‌های غیر قابل لمس را بر عهده دارد، پایه‌گذاری شد.

*در مقاله نخست که تحت عنوان «جایگاه مبانی نظری در فهم و ترسیم نظام مالکیت فکری» و به قلم دکتر محمود حکمت‌نیا و موحدی ساوجی است، به چرایی مشروعیت مالکیت فکری پرداخته می‌شود و تأثیر مبنا را بر شکل‌گیری نظام مالکیت فکری و تقسیمات آن، حقوق مترتب بر پدیده فکری و شرایط حمایت از مالکیت فکری، مورد بررسی قرار می‌دهد.

*مقاله دوم، با عنوان «مروری بر حقوق اخلاقی مالکیت فکری و مبانی اعتبار آن»، به قلم دکتر محمود حکمت‌نیا به نگارش درآمده است. مؤلف به بیان مواردی از حقوق معنوی از قبیل حق افشای اثر، حق تمامیت اثر، حق عدول و حق استرداد پرداخته، مبانی اعتبار حقوق معنوی مالکیت فکری و گستره حقوق اخلاقی را حسب مبانی موجود، بررسی می‌کند.

*در مقاله سوم با عنوان «تنوع نظریه‌های مالکیت معنوی» دکتر محمد حبیبی مجنده، مؤلف مقاله مزبور، پس از اشاره به تنوع نظام‌های حقوقی مالکیت معنوی و تنوع موضوعات ذیل عنوان مالکیت معنوی به بررسی سه نظریه عمده برای توجیه مالکیت معنوی فکری پرداخته و نتیجه می‌گیرد که مالکیت معنوی، مفهومی بسیط نیست که بتوان با نظریه‌ای فراگیر به تبیین آن پرداخت، بلکه مجموعه‌ای از نظریه‌ها، توجیه‌کننده نظم حقوقی مالکیت معنوی است.

*در مقاله «حقوق مرتبط با حق مؤلف» که به قلم دکتر محمود صادقیو شیما پورمحمدی است؛ به موضوع لزوم حمایت از عرضه‌کنندگان آثار ادبی و هنری، همچون سازمان‌های پخش رادیو و تلویزیونی پرداخته می‌شود.

*در مقاله پنجم، «مدیریت جمعی حق مؤلف و حقوق مرتبط» دکتر عبدالحسین شیروی و محمدعلی میرزایی، به موضوع نظام مدیریت جمعی حق مؤلف و حقوق مرتبط می‌پردازند.

عنوان ششمین مقاله این مجموعه «درآمدی بر حمایت از حق اختراع در حقوق ایران و چالش‌های حقوقی الحاق به موافقتنامه تریپس» است. مؤلف مقاله دکتر حمیدرضا اصلانی، حمایت از حق اختراع در حقوق ایران را مورد بررسی قرار داده و آن را با موافقتنامه تریپس که پذیرش آن برای اعضای سازمان تجارت جهانی الزام‌آور است، مورد مقایسه قرار می‌دهد.

«مصادیق حقوق مالکیت فکری در صنعت ورزش» عنوان مقاله‌ای است از محمود حکمت‌نیا و امرالله خوشنویس. نویسندگان با تبیین این موضوع که صنعت ورزش از جمله حوزه‌های جدیدی است که حمایت از آن در قالب مالکیت فکری، اعم از مالکیت صنعتی و مالکیت ادبی و هنری در حال شکل‌گیری است، با شمارش مصادیقی چون نام، صدا، تصویر، امضا، شماره پیراهن، شعار بازی‌ها یا باشگاه‌ها و طرح لباس بازیکنان، ضمن طبقه‌بندی آنها، راهکارها و قالب‌های حمایتی مالکیت فکری را مورد بررسی قرار می‌دهند.

در مقاله «حمایت از مالکیت ادبی و هنری و حقوق مرتبط در محیط مجازی» که به قلم دکتر محمود صادقیو یوسف خلج است، با عنایت به خطرهای فراوانی که برای صاحبان آثار در حالت انتشار الکترونیکی، وجود دارد، به بررسی قوانین حمایتی موجود در این زمینه و لزوم وضع قوانین و مقررات متکامل‌تری پرداخته شده است.

در مقاله هشتم؛ «درآمدی بر حمایت از حقوق پدیدآورنده پایگاه داده» مؤلفان مقاله دکتر محمود صادقیو علی طهماسبی به بررسی جایگاه مبنای نظری حمایت و روش‌های حمایت از پایگاه داده که در حیطه مالکیت ادبی و هنری قرار می‌گیرد، پرداخته‌اند و پس از آن مزایا و معایب هر یک از این راه‌ها را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند.

در مقاله «بررسی نام‌های دامنه از منظر حقوق مالکیت فکری با نگاهی به حقوق ایران» تألیف دکتر محسن صادقی، به بیان کلیاتی در خصوص نام دامنه و آخرین تحولات حقوقی راجع به آن در سطح ملی و بین‌المللی نحوه تحصیل، حقوق مربوط به نام‌های دامنه و موارد نقض حق در مورد نام دامنه، پرداخته شده است.

در مقاله «حمایت از نشان‌های تجاری در شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای» نوشته محمود صادقیو یوسف‌خلج، اهمیت تجارت الکترونیک و ضرورت تصویب قواعدی منسجم که قادر باشد به کارگیری علائم تجاری و نام‌های دامنه در شبکه‌های رایانه‌ای را اداره نماید، مورد تأکید قرار گرفته است.

در مقاله بعدی این مجموعه، مریم شیخی در نوشته‌ای تحت عنوان «راهکارهای کیفی مقابله با نقض حقوق مالکیت صنعتی: با لحاظ حقوق تطبیقی» تبیین به حمایت‌های کیفی از مالکیت صنعتی در حقوق داخلی، بین‌الملل و برخی از کشورها پرداخته است.

«جرایم علیه مالکیت فکری در قوانین کیفی ایران و مقررات بین‌المللی» عنوان آخرین مقاله این مجموعه است که به قلم محمدعلی حاجی‌ده‌آبادی و محمد مهدی عالمی طامه به تحریر در آمده است.

گفتنی است کتاب مجموعه مقالات «مباحثی از مالکیت فکری» به کوشش حسینعلی بای با قیمت ۲۳۰۰۰ تومان در اختیار مخاطبان قرار گرفته است.